

Sygn. akt I ACa 1081/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 kwietnia 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Regina Kurek
Sędziowie:	SSA Grzegorz Krężolek (spr.) SSA Jerzy Bess
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Marta Sekuła

po rozpoznaniu w dniu 23 marca 2021 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa H. C. (1)

przeciwko (...) Spółdzielni (...) w S.

o ustalenie nieistnienia uchwały spółdzielni

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 27 czerwca 2019 r. sygn. akt I C 2711/18

1. zmienia zaskarżony wyrok w punktach I i III w ten sposób, że nadaje im treść:

„I. oddala powództwo o ustalenie nieistnienia uchwały Rady Nadzorczej (...) Spółdzielni (...) w S. z dnia 5 lipca 2016 r. nr (...),

III. nie obciąża powódki H. C. (1) kosztami procesu należnymi stronie pozwanej”;

2. w pozostałym zakresie apelację oddala;

3. nie obciąża powódki kosztami postępowania apelacyjnego należnymi stronie pozwanej.

SSA Grzegorz Krężolek SSA Regina Kurek SSA Jerzy Bess

Sygn. akt : I ACa 1081/19

UZASADNIENIE

H. C. (1), w pozwie skierowanym przeciwko (...) Spółdzielni (...) „ w S. , domagała się uchylecia lub stwierdzenia niezgodności z prawem albo stwierdzenia nieważności uchwały Rady Nadzorczej strony pozwanej z dnia 5 lipca 2016r. wykluczającej ją z grona członków Spółdzielni . Domagała się również obciążenia strony przeciwnej kosztami procesu.

W piśmie procesowym z 18 maja 2019r., rozszerzyła swoje żądanie o ustalenie nieistnienia tej uchwały.

Uzasadniając żądania podnosiła , iż o jej podjęciu i treści dowiedziała się w dniu 18 marca 2018r. Jednak dopiero 24 października 2018r. otrzymała od strony pozwanej jej kopię mimo , że już wcześniej wobec Zarządu ubiegała się o ten dokument.

Zarzucała, że uchwała nie wywołuje skutków prawnych jako że została podpisana wyłącznie przez Przewodniczącego Rady. Kwestionowała także wskazywane w niej podstawy swojego wykluczenia.

Twierdziła że od marca 1999r. do 23 lipca 2018r. była najemcą i posiadaczem lokalu, który znajduje się w zasobach majątkowych Spółdzielni. Do 2014r. wzajemna współpraca układała się poprawnie a ona rzetelnie wywiązywała się ze swoich zobowiązań umownych wobec drugiej strony .

Sytuacja ta uległa zmianie po objęciu funkcji prezesa Zarządu przez osobę także obecnie pełniącą tę funkcję – od sierpnia 2014r . To on zdecydował o działaniach , które w istocie uniemożliwiły powodce kontynuowanie działalności gospodarczej w wynajmowanym lokalu.

To zmusiło H. C. (1) do wytoczenia powództwa o ochronę naruszonego posiadania , które zostało uwzględnione, wyrokiem z dnia 23 lipca 2018r.

Wcześniej , bo 20 października 2014r., pozwana wypowiedziała powodce stosunek najmu lokalu, którego jednak nie opuściła z uwagi na to , iż wybory do organów Spółdzielni budziły wątpliwości co do ich ważności.

Powódka w tym kontekście podnosiła , że prawomocnym wyrokiem z dnia 13 kwietnia 2016r. w sprawie o sygn. akt (...) Sąd Okręgowy w K. stwierdził nieważność od chwili ich podjęcia , uchwał zebrań grup członkowskich z czerwca 2014r. , w sprawie powołania członków delegatów na Nadzwyczajne Zebranie Przedstawicieli Członków pozwanej Spółdzielni. Członkowie delegaci nie posiadający ważnego mandatu do podejmowania uchwał w dniu 16 czerwca 2014r. uchwałą nr (...) powołali ze swego grona członków Rady Nadzorczej, która podjęła zaskarżoną przez nią uchwałę o wykluczeniu.

Pozwana Spółdzielnia odpowiadając na pozew domagała się oddalenia powództwa oraz obciążenia powódki kosztami postępowania.

W swoim stanowisku procesowym argumentowała , że :

- powództwo o uchylenie uchwały winno zostać oddalone z uwagi na upływ 6- tygodniowego terminu do zaskarżenia uchwały.
- strona pozwana dopełniła wszelkich formalności proceduralnych poprzedzającej jej podjęcie, a nadto dwukrotnie podjęła próbę doręczenia powodce jej odpisu wraz z uzasadnieniem, co okazało się nieskuteczne z przyczyn , które obciążają H. C. (1) skoro tej korespondencji nie odbierała ,
- powódka o swoim wykluczeniu z grona członków Spółdzielni dowiedziała się podczas obrad zebrania grupy członkowskiej , które odbyło się w dniu 18 marca 2018r.
- zdaniem strony pozwanej istniały merytoryczne podstawy do podjęcia kwestionowanej uchwały albowiem H. C. (1) od dnia 1 lutego 2015r. do listopada 2018r. zajmowała lokal będący własnością Spółdzielni bez tytułu prawnego.

Został on przez nią wydany dopiero na skutek prawomocnego wyroku Sądu . który orzekł jej eksmisję z niego.

Przez cały okres bezumownego korzystania z tego elementu majątku strony pozwanej nie płaciła należnego wynagrodzenia ani kosztów jego utrzymania. Nadal przeciwko niej toczy się , z inicjatywy Spółdzielni , szereg postępowań przed Sądem Rejonowym w K. o te świadczenia , których rozmiar sięga kilkudziesięciu tysięcy złotych,

- w ocenie pozwanej zarzuty H. C. (1) wywodzone z kwestionowania ważności wyborów delegatów grup członkowskich na Zebranie Przedstawicieli Członków , które wybrało Radę Nadzorczą na kadencję 2014r-2018r. są pozbawione znaczenia dla oceny roszczeń zgłoszonych przez nią w postępowaniu,

- w odniesieniu do żądania stwierdzenia nieistnienia uchwały, Spółdzielnia upatrywała podstawy do jego oddalenia w tym , iż powódka nie dowiodła interesu prawnego w ustaleniu tej treści.

Wyrokiem z dnia 27 czerwca 2019r , Sąd Okręgowy w Kielcach :

- ustalił nieistnienie uchwały nr (...)Rady Nadzorczej (...) Spółdzielni (...) w S. z dnia 5 lipca 2016r. [pkt I]

- oddalił powództwo w zakresie żądań : uchylenia, ustalenia niezgodności z prawem oraz ustalenia nieważności tej uchwały [pkt II] oraz

- zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 200zł, tytułem kosztów procesu[pkt III sentencji wyroku].

Sąd I instancji ustalił następujące fakty istotne dla rozstrzygnięcia :

Pozwana (...) Spółdzielnia (...) w S. jest spółdzielnią zarejestrowaną w Krajowym Rejestrze Sądowym prowadzonym przez Sąd Rejonowy w K., X Wydział Gospodarczy KRS pod numerem (...).

Powódka H. C. (1) była jej członkiem od 21 maja 1990r. Od marca 1999r. powódka w związku z prowadzoną przez siebie działalnością gospodarczą, wynajmowała od Spółdzielni lokal użytkowy mieszczący się w S..

Pismem z dnia 22 października 2014r. strona pozwana wypowiedziała tę umowę najmu z trzymiesięcznym okresem wypowiedzenia, który upłynął w dniu 31 stycznia 2015r. Pomimo wypowiedzenia umowy powódka nadal zajmowała lokal.

Na początku stycznia 2015r. na polecenie Zarządu strony pozwanej Spółdzielni odcięto w nim dostęp do wody, światła i gazu.

H. C. (1), w dniu 10 lutego 2015r. wystąpiła przeciwko pozwanej Spółdzielni z pozwem o przywrócenie posiadania. Wyrokiem z dnia 23 sierpnia 2016r. Sąd Rejonowy w S. w sprawie o sygnaturze(...)uwzględnił powództwo i nakazał przywrócenie powódce posiadania lokalu w zakresie możliwości korzystania z bieżącej wody, gazu ziemnego, energii elektrycznej, a także wydania kluczy do kłódki bramy wjazdowej. Wyrokiem z dnia 23 lipca 2018r. , w sprawie o sygnaturze :(...), Sąd Okręgowy w K. oddalił apelację Spółdzielni od tego orzeczenia.

Z dalszej części ustaleń wynika , iż :

Uchwałą nr (...)Rady Nadzorczej (...) Spółdzielni (...) w S.” powódka została wykluczona z grona jej członków .

Jej uzasadnieniu wskazano, że H. C. (1) spotyka się z pracownikami na nieformalnych spotkaniach, atakuje obecny Zarząd na zebraniach zwoływanych przez związki zawodowe spółdzielni. Rozpowszechnia nieprawdziwe informacje, jakoby obecny Zarząd wraz z Radą Nadzorczą miał przekształcać Spółdzielnię w spółkę prawa handlowego oraz krytykuje obydwie te organy za podejmowane działania, mające na celu utrzymanie Spółdzielni i wyjście z impasu finansowego. Takie jej zachowanie jako członka uznane zostało za działanie podejmowane wbrew interesom Spółdzielni, a służącym tylko prywatnej korzyści powódki.

Na skutek zaskarżenia przez nią powyższej uchwały, Sąd Okręgowy w K. prawomocnym wyrokiem z dnia 24 maja 2016r. , wydanym w sprawie o sygnaturze(...) uchylił uchwałę Rady Nadzorczej.

Wyrokiem z dnia 13 kwietnia 2016r. wydanym w sprawie o sygnaturze :(...) Sąd Okręgowy w K. ustalił nieważność:

- uchwały nr (...) Zebrania Grupy Członkowskiej nr (...) (...) Spółdzielni (...) w S. z dnia 10 czerwca 2014r. w sprawie odwołania przedstawicieli członków na Zebranie Przedstawicieli,

- uchwały nr (...) Zebrania Grupy Członkowskiej nr (...) (...) Spółdzielni (...) w S. z dnia 10 czerwca 2014r. w sprawie wyboru przedstawicieli członków na Zebranie Przedstawicieli,

- uchwały nr (...) Zebrania Grupy Członkowskiej nr (...) (...) Spółdzielni (...) w S. z dnia 9 czerwca 2014r. w sprawie odwołania przedstawicieli członków na Zebranie Przedstawicieli,

- uchwały nr (...) Zebrania Grupy Członkowskiej nr (...) (...) Spółdzielni (...) w S. z dnia 9 czerwca 2014r. w sprawie wyboru przedstawicieli członków na Zebranie Przedstawicieli,

- uchwały nr (...) Zebrania Grupy Członkowskiej nr (...) (...) Spółdzielni (...) w S. z dnia 11 czerwca 2014r. w sprawie odwołania przedstawicieli członków na Zebranie Przedstawicieli,

- uchwały nr (...) Zebrania Grupy Członkowskiej nr (...) (...) Spółdzielni (...) w S. z dnia 11 czerwca 2014r. w sprawie wyboru przedstawicieli członków na Zebranie Przedstawicieli.

Sąd Apelacyjny w K. wyrokiem z dnia 22 lutego 2015r. w sprawie (...) oddalił apelację Spółdzielni od tego orzeczenia.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego w K. strona pozwana złożyła skargę kasacyjną, która do daty zamknięcia rozprawy nie została rozpoznana.

Spółdzielnia wystąpiła z pozwem o eksmisję powódki z zajmowanego przez nią lokalu użytkowego. Po uprawomocnieniu się wyroku o eksmisję, w październiku 2018r. , H. C. (1) opuściła go .

Od daty wypowiedzenia umowy najmu, powódka nie poniosła na rzecz Spółdzielni żadnych opłat z tytułu jego użytkowania . Przed Sądem Rejonowym w K. prowadzonych jest kilka postępowań z powództwa Spółdzielni przeciwko byłej najemczynie o zapłatę z tytułu wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z tego lokalu za różne okresy. W jednym z nich zapadł już prawomocny wyrok uwzględniający powództwo.

Ponadto Sąd Okręgowy ustalił , że :

uchwałą nr (...) podjętą na wniosek Zarządu Spółdzielni z 1 czerwca 2016r., w dniu 5 lipca 2016r. Rada Nadzorcza (...) Spółdzielni (...) w S.. [ponownie] wykluczyła powódkę H. C. (1) z grona członków.

W jej uzasadnieniu wskazano, że działa na szkodę Spółdzielni poprzez bezprawne zajmowanie lokalu gastronomicznego usytuowanego na ulicy (...) w S. należącego do majątku strony pozwanej , mimo wypowiedzenia umowy najmu na koniec stycznia 2015r.

Do dnia podjęcia uchwały korzysta bezumownie z tego lokalu, nie płaci czynszu, czym naraziła Spółdzielnię na znaczne straty finansowe. Jej zadłużenie z tego tytułu wynosi już kilkadziesiąt tysięcy złotych.

Wskazano, że H. C. (1) odrzuciła wszystkie propozycje ugody wysuwane przez drugą stronę , w celu polubownego zakończenia sporu. Podniesiono , że przed Sądami są powadzone przeciwko niej zarówno postępowanie o eksmisję jak i o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z lokalu , a wykluczony członek stara się je przedłużyć.

O terminie posiedzenia Rady Nadzorczej oraz przedmiocie posiedzenia- wykluczeniu powódki jako członka Spółdzielni , H. C. (1) została zawiadomiona pismem z dnia 6 czerwca 2016r. przesyłką poleconą, która po bezskutecznym awizowaniu została zwrócona adresatowi. Na posiedzeniu Rady Nadzorczej powódka nie stawiała się.

W dniach 6 lipca 2016r. i 3 sierpnia 2016r. Zarząd Spółdzielni podjął dwukrotne próby doręczenia powódce odpisu podjętej uchwały z pouczeniem o prawie i sposobie odwołania się od niej. Obydwie przesyłki po dwukrotnej awizacji zostały zwrócone adresatowi jako niepodjęte.

W dniu 18 marca 2018r. powódka zgłosiła się na zebranie grupy członkowskiej, została jednak poinformowana, że nie może brać udziału w zebraniu, gdyż została wykluczona z grona członków Spółdzielni.

W piśmie z dnia 19 marca 2018r. skierowanym do Zarządu zwróciła się o przesłanie jej pełnej dokumentacji związanej z wykluczeniem , w tym uchwały podjętej przez Radę Nadzorczą.

Swoje żądanie uzasadniała tym , iż dowiedziała się o nim w dniu 18 marca 2018r. , gdy zgłosiła się na zebranie grupy członkowskiej. Pomimo wielokrotnych wizyt w siedzibie Spółdzielni, nie została poinformowana o podjęciu uchwały.

Odpowiedzią na ten wniosek było pismo podpisane przez prezesa Zarządu strony pozwanej z dnia 8 maja 2018r. wraz którym doręczono powódce kopię pisma z dnia 6 czerwca 2016r. zawiadamiającego o terminie posiedzenia Rady Nadzorczej oraz kopię uchwały nr (...) z dnia 5 lipca 2016r. wraz z uzasadnieniem.

Mimo to powódka nadal domagała się nadesłania jej oryginału tego dokumentu twierdząc , że jego brak wyklucza możliwość podjęcia przez nią kroków prawnych zmierzających do podważenia uchwały.

Ponadto Sąd Okręgowy ustalił , iż :

członkowie Rady Nadzorczej Spółdzielni, w składzie podejmującym sporną uchwałę , zostali wybrani w 2014r. na 4-letnią kadencję, która upłynęła w 2018r.

Uchwałami Nr (...) z 14 marca 2017r. , Nr (...) z 14 marca 2017r., Nr (...) z 19 marca 2018r., Nr (...) z 11 marca 2017r., Nr (...) z 11 marca 2017r., Nr (...) z 17 marca 2018r., Nr (...) z 13 marca 2017r, Nr (...) z 13 marca 2017r., Nr (...) z 18 marca 2018r. Zebrania Grup Członkowskich Nr (...) (...) Spółdzielni (...) w S. dokonała odwołania [uprzednich] a następnie wyboru[nowych] przedstawicieli na Zebranie Przedstawicieli Członków.

Uchwałą Zebrania Nr (...)z dnia 15 kwietnia 2018r. wybrany został nowy skład Rady Nadzorczej Spółdzielni na kadencję 2018-1022.

W dniu 2 marca 2017r. Sąd Rejestrowy w K. wszczął wobec (...) Spółdzielni (...) w S. postępowanie o ustanowienie kuratora z urzędu wobec uzyskania informacji o prawomocnym zakończeniu postępowania w sprawie(...)Sądu Okręgowego w K..

Postanowieniem z dnia 20 marca 2017r. sygn. akt (...) KRS (...) postępowanie to zostało umorzone jako bezprzedmiotowe .

W motywach tego orzeczenia stwierdzono, iż mimo , że prawomocnym orzeczeniem Sądu uchwały o wyborze przedstawicieli Grup Członkowskich na zebranie Przedstawicieli zostały uznane za nieważne nie powoduje to , że można uważać za nieważne zbiorczo wszystkich uchwał Zebrania podjętych po dacie 9-11 czerwca 2014r. .

Można podważa odrębnie każdą z nich , na podstawie obowiązujących przepisów.

Ocenę prawną zgłoszonych roszczeń Sąd I instancji rozpoczął od stwierdzenia , że najdalej idącym roszczeniem H. C. (1) jest żądanie ustalenia nie istnienia uchwały Rady Nadzorczej strony pozwanej nr (...) z 5 lipca 2016r., a jego ewentualna ocena jako usprawiedliwionego czyni bezprzedmiotowymi pozostałe żądania, które sformułowała.

Ocenę tego roszczenia rozpoczął od odwołania się do nomy art. 189 kpc i powołując jej treść stanął na stanowisku , iż powódka ma interes prawny w ustaleniu nieistnienia kwestionowanej uchwały , albowiem wynik takiego postępowania będzie bezpośrednio rzutował na jej sytuację prawną i status w relacji do Spółdzielni. Wynik ten , wyrażony treścią sentencji wyroku ustalającego, w sposób definitywny usunie niepewność o charakterze prawnym , co do jej statusu jako członka strony pozwanej .

Odwołując się do przepisów art. 42 §3 ustawy Prawo spółdzielcze oraz stanowiska orzecznictwa oraz doktryny uznał , żądanie tej treści za dopuszczalne w sytuacji, gdy występują takie nieprawidłowości w zakresie organu podejmującego uchwałę, w obradowaniu, czy też głosowaniu, które wyłączają możliwość usprawiedliwionego wniosku, że organ ten był zdolny do podejmowania uchwał zawierających oświadczenia woli, osób wchodzących w jego skład.

Zdaniem Sądu I instancji Rada Nadzorcza strony pozwanej , podejmując w dniu 5 lipca 2016r uchwałę o wykluczeniu powódki z grona członków Spółdzielni takiej zdolności nie miała dlatego , że była wybrana na kadencję 2014- 2018 przez delegatów na Zebranie Przedstawicieli, powołanych[m. in.] na mocy uchwał Zebrań Grup Członkowskich nr (...)pozwanej . Miało to miejsce podczas obrad tego organu w dniach 9-11 czerwca 2014r.

Wskazane uchwały Zebrań Grup Członkowskich zostały prawomocnym orzeczeniem Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 13 kwietnia 2016r. w sprawie o sygnaturze(...)uznane za nieważne.

Na podstawie art. 42 §9 ustawy Prawo Spółdzielcze , który należy stosować także w odniesieniu do uchwał takich Zebrań Grup Członkowskich oraz Zebrań Przedstawicieli Członków jako organów spółdzielni , wyrok taki ma moc wiążącą także w stosunku do nich.

Tym samym uzasadnionym jest wniosek , że kwestionowaną uchwałę o wykluczeniu podjął organ do tego nieuprawniony. Członkowie Rady Nadzorczej wybrani zostali przez Zebranie Przedstawicieli Członków które z uwagi na stwierdzenie nieważności wyboru delegatów do tego organu nie mogło skutecznie podjąć uchwały o jej powołaniu.

Opisane powody uzasadniają, zdaniem Sądu Okręgowego, wniosek , iż uchwała nr (...) z 5 lipca 2016r nie istnieje.

Wobec uwzględnienia tego żądania powódki , żądania pozostałe , w ocenie Sądu niższej instancji , podlegają oddaleniu , jako bezprzedmiotowe.

Wskazał przy tym , iż nie badał ich merytorycznej zasadności , jakkolwiek równocześnie jednak uznał , że co do jedno z nich - stwierdzenia niezgodności z prawem - H. C. (1) nie legitymuje się interesem prawnym, w rozumieniu art. 189 kpc.

Jest ono bowiem żądaniem stanowiącym podstawę[także przez nią formułowanego] żądania stwierdzenia nieważności uchwały.

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach procesu była norma art. 98 §1 kpc. Po stronie wrywającej powódki składa się na nie tylko poniesiona przez nią opłata od pozwu.

Apelację od tego orzeczenia złożyła tylko strona pozwana , obejmując jej zakresem punkty I i III jego sentencji.

We wniosku środka odwoławczego postulowała taką jego zmianę, w następstwie której powództwo w zakresie uwzględnionym przez Sąd I instancji także zostanie oddalone , a ponadto powódka będzie obciążona kosztami procesu i postępowania przed Sądem Odwoławczym.

Jako wniosek ewentualny sformułowała wniosek o uchylenie wyroku z dnia 27 czerwca 2019r w zaskarżonej części i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Apelacja została opata na następujących zarzutach :

- błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych jako podstawa wydanego wyroku poprzez uznanie , że Rada Nadzorcza Spółdzielni podejmując uchwałę z dnia 5 lipca 2016r nr (...) o wykluczeniu H. C. (1) z grona członków , była organem do tego nieuprawnionym,

- naruszenia:

a/ art. 189 kpc., jako następstwa nieuprawnionego przyjęcia , iż powódka legitymuje się interesem prawnym w wytoczeniu powództwa ,

b/ art. 42 §2 ustawy z dnia 16 września 1982r Prawo Spółdzielcze poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie wyrażającej się w wadliwej ocenie zgodnie z którą prawomocny wyrok SO w K., w sprawie(...) stwierdzający nieważność uchwał o wyborze delegatów Grup Członkowskich na Zebranie Przedstawicieli Członków ma rozszerzoną skuteczność, wiążąc także pozostałych członków strony pozwanej i jej organy.

Powódka domagała się oddalenia apelacji.

Rozpoznając apelację , Sąd Apelacyjny rozważył :

Środek odwoławczy (...) Spółdzielni (...) „, w S. jest w części uzasadniony , prowadząc do zmiany objętego nim wyroku , w sposób wskazany w punkcie 1 m sentencji wyroku Sądu Odwoławczego.

W części dotyczącej rozstrzygnięcia o kosztach procesu apelacja podlegała oddaleniu jako bezzasadna z przyczyn , które zostaną podane w końcowej części uzasadnienia.

Przed przejściem do zasadniczej części motywów , dla zapewnienia im jasności , niezbędne są uwagi natury porządkującej.

- apelację od wyroku Sądu I instancji złożyła tylko pozwana Spółdzielnia , obejmując jej zakresem tylko punkty I i III jego sentencji.

Ma to tę konsekwencję , że zakresem oceny odwoławczej Sąd II instancji był uprawniony objąć tylko i wyłącznie poprawność orzeczenia uwzględniającego roszczenie H. C. (1), domagającej się ustalenia nieistnienia uchwały Rady Nadzorczej Spółdzielni z dnia 5 lipca 2016r nr (...) , wykluczającej ją z grona członków strony pozwanej oraz rozstrzygającego o kosztach procesu , przez pryzmat postulatu skarżącej , wyrażonego we wniosku środka odwoławczego aby powództwo także w części uwzględnionej wyrokiem z dnia 27 czerwca 2019r zostało oddalone , a oponentka procesowa Spółdzielni obciążona kosztami procesu i postępowania przed Sądem II instancji , należnymi stronie przeciwnej,

- z zakresu tej oceny wyłączona została zarówno poprawność ustaleń faktycznych służących weryfikacji pozostałych żądań H. C. (1) , sposób ich zgłoszenia z punktu widzenia wzajemnej relacji pomiędzy nimi , w warunkach gdy ze sobą konkurując były w identyczny sposób motywowane [w tym w szczególności okolicznościami związanymi z uznaniem uchwał wyłaniających delegatów grup członkowskich nr(...)na Zebranie Przedstawicieli Członków Spółdzielni , które wybrało Radę Nadzorczą strony pozwanej na kadencję 2014r. -2018r. , orzeczeniem Sądu Okręgowego w K. z dnia 23 kwietnia 2016r , w sprawie o sygnaturze(...) za nieważne].

- wobec tego , iż w zakresie rozstrzygnięć zawartych w punkcie II sentencji orzeczenie Sądu Okręgowego , w dacie orzekania o apelacji strony pozwanej , było prawomocne , poza granicami oceny Sądu Apelacyjnego pozostać musiała także merytoryczna poprawność stanowiska Sądu niższej instancji , który oddalił żądania ustalenia niezgodności z prawem , stwierdzenia [ustalenia] nieważności oraz uchylenia wskazanej wyżej uchwały Rady Nadzorczej .

Niezależnie od tego jak ocenić stanowisko Sądu Okręgowego co do tych żądań , dalsze rozważania Sądu Odwoławczego nie będą tej części rozstrzygnięcia z 27 czerwca 2019r , w jakimkolwiek zakresie , dotyczyć.

Po tych uwagach, przechodząc do oceny środka odwoławczego Spółdzielni, w pierwszej kolejności wskazać należy, iż nie formułuje ona zarzutów procesowych.

Tak jest w istocie pomimo, że podnosi zarzut naruszenia art. 189 kpc. Jest to bowiem norma materialna, chociaż zamieszczona wśród przepisów procesowych.

Sąd drugiej instancji, rozpoznający sprawę na skutek apelacji, jest związany zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa procesowego.

Oznacza to, że bez podniesienia w apelacji odpowiedniego zarzutu - nie może rozważać z urzędu - uchybień tej natury, popełnionych przez Sąd pierwszej instancji, choćby rzeczywiście można je było potwierdzić, a ich następstwa miały wpływ na wynik sprawy.

/ por. także, wskazany jedynie dla przykładu, wyrażający również takie stanowisko, judykant Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2020r, sygn. III UK 293/19 /.

Skarżąca Spółdzielnia nie podnosi zarzutu naruszenia art. 233 §1 kpc, co powoduje, że Sąd Odwoławczy zobligowany jest przyjąć, że ocena dowodów zgromadzonych w sprawie przeprowadzona przez Sąd I instancji jest prawidłowa, podobnie jak wynikające z tej oceny ustalenia faktyczne.

Zostają one, wobec tego, przyjęte przez Sąd II instancji za własne.

Należy je uzupełnić jedynie o ustalenie, które wynika z faktu znanego Sądowi urzędowo / a który nie był przez strony kwestionowany/. Zgodnie z nim Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 25 września 2019r, w sprawie oznaczonej sygnaturą (...) oddalił skargę kasacyjną strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w K. z 22 lutego 2017r sygn. akt(...)

Wobec ograniczonego zakresu oceny orzeczenia Sądu Okręgowego I o przyczynach którego była mowa wyżej, za niezasadny należy uznać podniesiony przez apelującą zarzut błędu ustaleń.

W warunkach, gdy przedmiotem oceny apelacyjnej jest jedynie poprawność uwzględnienia żądania ustalenia nieistnienia uchwały Rady Nadzorczej z 5 lipca 2016r., podważana tym zarzutem część ustaleń Sądu I instancji jest dla niej niedoniosła, co wyklucza możliwość uznania zarzutu za usprawiedliwiony już tylko z tej przyczyny.

Kwestia warunków prawnych w jakich powołano członków tego organu strony pozwanej jest jedną z przesłanek oceny zgodności z prawem rangi ustawowej aktu przez ten organ podjętego. Ocena ta pozostaje, w warunkach procesowych wyznaczonych zakresem środka odwoławczego w niniejszej sprawie, poza granicami kompetencji jurysdykcyjnych Sądu Apelacyjnego.

Wskazać dla porządku jeszcze należy, iż wnioski dotyczące tego czy Rada Nadzorcza pozwanej Spółdzielni została powołana na kadencję 2014- 2018 w sposób ważny, jest zagadnieniem natury materialnej a nie dotyczącym faktów, stąd, tym bardziej, zarzut faktyczny nie mógł być uznany przez Sąd II instancji za trafny.

Nie ma racji skarżąca także gdy podnosi zarzut naruszenia art. 189 kpc, w sposób przez nią opisany w motywach środka odwoławczego.

Kwestionowana uchwała z 5 lipca 2016 nr (...)dotyczyła indywidualnie H. C. (1) i jej statusu jako członka strony pozwanej.

Wbrew argumentacji skarżącej, ma ona interes prawny w ustaleniu nieistnienia takiej uchwały organu Spółdzielni, która ją z grona spółdzielców wyklucza. Formułując je, zmierza bowiem do wyjaśnienia w sposób definitywny tego statusu, który został podważony kwestionowanym aktem.

/por. też co do tego zagadnienia także stanowisko Sądu Najwyższego, zawarte w wyroku z dnia 14 marca 2013r, sygn. I CSK 382/12, powołanym za zbiorem Legalis. /

Odczytując literalnie postawiony przez stronę pozwaną zarzut materialny, naruszenia art. 42 §2 ustawy z dnia 16 września 1982 Prawo Spółdzielcze [jedn. tekst DzU z 2021 poz. 648] należałoby go odeprzeć jako niezasadny albowiem przedmiotem oceny Sądu Apelacyjnego nie mogło być to, czy sporna uchwała jest nieważna z powodu niezgodności z przepisami rangi ustawowej [to żądanie H. C. (1) Sąd I instancji prawomocnie oddalił].

Tym nie mniej, biorąc pod rozwagę powołane przez Spółdzielnię w motywach tego zarzutu argumenty mające go wspierać odczytane przez pryzmat tego, które zadań powódki jest przedmiotem oceny Sądu Apelacyjnego, uznać jednak należy, iż roszczenie w ramach którego domaga się ona stwierdzenia nieistnienia uchwały Rady Nadzorczej z dnia 5 lipca 2016r nr (...), jest bezzasadne.

Ocena taka jest konsekwencją następujących stwierdzeń i wniosków.

a/ zagadnienie związane z możliwością przyjmowania na tle przepisów ustawy Prawo Spółdzielcze, mającego w sprawie zastosowanie, rozróżniania pomiędzy uchwałami nieistniejącymi i bezwzględnie nieważnymi było sporne pomiędzy przedstawicielami literatury ale ostatecznie zostało rozstrzygnięte zmianą ustawową, która wprowadziła nomę art. 42 §9, która takie rozróżnienie wprost przewidziała,

b/ uchwała nieistniejąca to taka, która nie może być traktowana jako akt kolegialnego organu spółdzielni zawierający oświadczenie woli.

Przyjmuje się powszechnie w orzecznictwie i literaturze / por. bliżej uwagi K. Pietrzykowskiego w komentarzu do ustawy prawo spółdzielcze – Wydawnictwo CH Beck /, że uchwała taka to jedynie pozór aktu o tej nazwie, podjęty przez osoby w ogóle nie związane ze spółdzielnią węzłem członkostwa albo też przez samorzutnie zgromadzoną grupę członków, bez zachowania wymaganej procedury.

Kwalifikacja uchwały jako non existens może być także następstwem jej podjęcia dla żartu, z użyciem niezrozumiałej treści lub niespotykanej formie, takiej, która nie została odzwierciedlona i utrwalona na piśmie lub na innym nośniku zdany w sposób trwały do jej wiarygodnego odtworzenia czy też poza ramami wynikającymi z przyjętego porządku obrad organu, [nawet zwołanego zgodnie z wymaganiami ustawy i statutu].

Tak też należy kwalifikować akt przy którym dopuszczono się zachowań kwalifikowanych jako przestępstwo, w tym także przeciwko dokumentom, czy też gdy przy jego podejmowaniu biorący w udział w niej, nie mieli swobody przy podejmowaniu i wyrażeniu swojej woli.

W powołanym wyżej judykacie Sąd Najwyższy wskazał, że przypadek uchwały nieistniejącej może mieć miejsce także wówczas, gdy uchwałę podejmował organ formalnie nieistniejący [w rozstrzygnięciu tym jednak chodziło o skutek nie istnienia organu – Zebrania Przedstawicieli Spółdzielni Mieszkaniowej, wywołany następstwami zmiany ustawowej, obowiązującej od 1 stycznia 2008r., dotyczącej tego rodzaju spółdzielni. Zmiana ta miała posłużyć wykluczeniu dualizmu najwyższych organów stanowiących takiej spółdzielni, nakazując zastąpienie Zgromadzenia Przedstawicieli Członków, Walnymi Zgromadzeniami, do czego w stanie faktycznym nie doszło a uchwałę podjęło ZPCz. Taka sytuacja w sposób oczywisty nie odnosi się do rozstrzyganej obecnie sprawy.

Wskazane wyżej przyczyny, skutkujące uznaniem uchwały nie za akt organu stanowiącego Spółdzielni, a tylko jego pozór, uzasadniają ocenę, że może to być sytuacja skrajna, zupełnie wyjątkowa, kiedy uchybienia procesu dochodzenia do jej podjęcia oraz mające miejsce w ramach samego procesu przyjmowania go w brzmieniu wyrażonym jego ostateczną treścią, są tak rażące, że według obiektywnej oceny, po prostu jej nie ma,

c/ w przypadku uchwały bezwzględnie nieważnej , zostaje ona podjęta , zawiera oświadczenie woli osób tworzących przyjmujący ją organ ale z przyczyn formalnych lub merytorycznych , przepis rangi ustawowej nakazuje traktować jako nieważną od samego początku, co niweczy ex tunc skutek złożonego w niej oświadczenia.

Odnosząc te uwagi i wnioski do okoliczności ustalonych w rozstrzyganej sprawie, powiedzieć należy , że stanowisko Sądu I instancji uznające , iż uchwała Rady Nadzorcze z strony pozwanej z dnia 5 lipca 2016r nr (...) jest uchwałą nieistniejącą, nie jest usprawiedliwione.

Uchwała ta bowiem została podjęta przez organ wskazany w statucie , na wniosek Zarządu , którego kompetencja inicjowania tej procedury nie była w postępowaniu kwestionowana , wynikając także z tego aktu prawa wewnętrznego strony pozwanej. Zachowane zostały wymagania proceduralne, służące zapewnieniu uczestnictwa w posiedzeniu Rady zainteresowanej H. C. (1).

Jak również wynika z ustaleń , Zarząd strony pozwanej przystąpił do realizacji tej uchwały , podejmując czynności mające umożliwić powódce zapoznanie się z tym aktem [zawierającym oświadczenie woli organu] o jej wykluczeniu z grona członków Spółdzielni oraz z przyczynami które o nim zdecydowały.

Co więcej , sama powódka , także w ramach rozstrzyganego sporu, podjęła polemikę z merytoryczną zasadnością tych przyczyn.

Za zasadnością takiej oceny weryfikowanego roszczenia powódki przemawia również okoliczność , że kwestionowana uchwała była kolejną uchwałą Rady Nadzorczej dotycząca tej samej materii , potrzeba podjęcia której wynikała z faktu , że poprzednia z dnia 23 stycznia 2015r , nr (...) została uchylona prawomocnym orzeczeniem Sądu Okręgowego w K. z dnia 24 maja 2016r w sprawie o sygnaturze (...) / por. k. 115 akt - koperta /.

W tym kontekście dostrzec też należy , że rozstrzygając apelację strony pozwanej, Sąd Apelacyjny był związany treścią sentencji dwóch prawomocnych wyroków Sądu Okręgowego w K..

Tego , wskazanego wyżej , który uchylił uchwałę RN z 23 stycznia 2015r z powodu naruszenia prawa i tego , którym w sprawie oznaczonej sygnaturą (...)z dnia 13 kwietnia 2016r została ustalona nieważność uchwał Zebrań trzech Grup Członkowskich w sprawie wyboru przedstawicieli członków na Zebranie Przedstawicieli Członków , które wybrało skład Rady Nadzorczej strony pozwanej na kadencję 2014r.-2018r.

Sąd Apelacyjny stanął na stanowisku , że w warunkach , gdy w przypadku obu uchwał wykluczających powódkę z grona członków Spółdzielni akty te pochodziły od tego samego organu a Sąd Okręgowy w sprawie(...), w sposób dla Sądu Apelacyjnego w rozstrzyganej sprawie wiążący, uznał , iż istnieją podstawy do merytorycznego badania ważności podjętej uchwały o wykluczeniu , tym samym przesądził , że uchwała Rady Nadzorczej [powołanej na kadencję 2014r-2018r. - w sensie prawnym istnieje .

Wykluczonym jest wobec ponowne badanie tej kwestii także mimo tego , iż z prawomocnego orzeczenia w sprawie(...) wynika , że uchwały wyłaniające i delegujące część członków Grup Członkowskich nr (...) do organu stanowiącego , który wybierał członków RN na tę kadencję podczas której obydwie podjęto uchwały wykluczające powódkę były nieważne.

Skutek tego orzeczenia nie stanowi , jak nietrafnie przyjął to Sąd I instancji , podstawy do uznania , że uchwała z 5 lipca 2016r nr (...) nie istnieje.

Potwierdzona w prawomocnym wyroku wadliwość uchwał dotyczących wyłonienia członków ZPCz, mogła być ewentualną podstawą dla oceny czy z tej [w sposób szczególnie eksponowany przez H. C. (1)] przyczyny uchwała ta nie jest nieważna.

Zagadnienie to było wyłączone z zakresu oceny apelacyjnej Sądu II instancji z przyczyn o których była już wcześniej mowa.

Dla porządku jedynie należy przypomnieć , że żądanie stwierdzenia nieważności uchwały z 5 lipca 2016r [podobnie jak inne opisane w punkcie II wyroku Sądu Okręgowego] zostały przez ten Sąd oddalone , a powódka nie wniosła od tego rozstrzygnięcia środka odwoławczego.

Z podanych przyczyn , w uznaniu apelacji strony pozwanej za , w ostatecznym wyniku uzasadnioną w części , Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie 1 I wyroku , na podstawie art. 386 §1 kpc w zw z art. 42 §2 oraz §9 ustawy z dnia 16 września 1982 Prawo Spółdzielcze [jedn. tekst DzU z 2021 poz. 648].

Zmiana orzeczenia Sądu Okręgowego dawała podstawę także do korekty zawartego w kontrolowanym instancyjnie wyroku , orzeczenia o kosztach procesu.

W tym zakresie jednak Sąd Apelacyjny nie podzielił wniosku skarżącej o obciążenie nimi przerywającej powódki , oddalając w tym zakresie apelację. [pkt 1 III oraz 2] sentencji wyroku , na podstawie art 385 kpc.

Sąd uznał , że zarówno sytuacja osobista H. C. (1) , jej zawansowany wiek jak i sytuacja dochodowa ale przede wszystkim charakter sprawy , w tym jej skomplikowany charakter prawny , uzasadnia zastosowanie wobec niej dobrodziejstwa normy art. 102 kpc.

Ten skomplikowany charakter powodował , iż w wieloletnim już sporze pomiędzy nią , a Spółdzielnią na tle członkostwa , H. C. (1) mogła uznawać w sposób usprawiedliwiony, że przynajmniej niektóre spośród zgłoszonych roszczeń są uzasadnione.

To przekonanie mogło być umocnione faktem wydania przez Sąd Okręgowy w K. prawomocnych wyroków wskazujących że sposób powołania Rady Nadzorczej pozwanej na kadencję 2014-2018 nie był prawidłowy.

Gdy do tego doda ,iż zaskarżonym orzeczeniem jedno żądań powódki zostało uznane za zasadne , uzasadnionym jest przyjęcie , że obciążanie jej powódki kosztami procesu oraz postępowania apelacyjnego nie byłoby uzasadnione , a względy słuszności i sprawiedliwości powinny zastąpić stosowaną jako regułę rozliczania stron sporu z tytułu kosztów, zasadę odpowiedzialności za wynik sprawy.

Te właśnie względy powodują , że stosując art. 102 kpc w zw. z art. 391 §1 kpc., Sąd II instancji, zmieniając zaskarżony wyrok , w punkcie III nie obciążył przerywającej tymi kosztami , podobnie czyniąc także w odniesieniu do tego obowiązku H. C. (1) w postępowaniu wywołanym apelacją Spółdzielni. [pkt 3 sentencji orzeczenia].

SSA Jerzy Bess SSA Regina Kurek SSA Grzegorz Krężolek